

ناامیدی ایرانی ها نسبت به بهبود شرایط اقتصادی پس از توافق هسته ای

«تام آرنولد TOM ARNOLD» و «جاناتان ساول JONATHAN SAUL»، گزارش
خبرگزاری رویترز از دبی و لندن، ۱۳۹۵/۱/۴.

در حالی که دو ماه از لغو تحریم های بین المللی علیه ایران سپری می شود، ناامیدی ها به بهبود شرایط در حال افزایش است، زیرا با توجه به خودداری بانک های خارجی از انجام تراکنش های مالی با ایران، موافقتنامه های تجاری اندکی با این کشور در حال پیگیری است.

امیدهای مردم ایران به پایان سریع انزوای اقتصادی این کشور در حال رنگ باختن است، زیرا بانک های خارجی، به ویژه بانک های اروپایی - که برخی از آنها به واسطه جریمه های سنگین آمریکا بابت نقض تحریم های ایران به شدت آسیب دیده اند- از این موضع نگران هستند که محدودیت های متعدد اعمال شده توسط واشنگتن علیه ایران را نقض کنند. بسیاری از این محدودیت ها علیه ایران همچنان به قوت خود باقی است.

آیت الله علی خامنه ای رهبر معظم ایران، آمریکا را به بی میلی در اجرای موافقتنامه هسته ای ماه ژانویه میان ایران و کشورهای قدرتمند غربی متهم کرد.

وی در سخنرانی خود که روز یکشنبه از تلویزیون ایران پخش شد گفت: «آمریکایی ها به وعده های خود عمل نکرده اند، و تنها روی کاغذ اقدام به لغو تحریم ها کرده اند.» وی همچنین از این موضوع شکایت کرد که تراکنش های مالی بین المللی ایران با مشکل روبرو است، زیرا بانک های بین المللی «از آمریکایی ها می ترسند».

بسیاری از تحریم های مرتبط با فعالیت های هسته ای ایران زمانی که موافقتنامه هسته ای ۲۰۱۵ در تاریخ هفدهم ژانویه به اجرا گذاشته شد، پایان یافت. از جمله این تحریم ها می توان به اقدامات اعمال شده توسط اتحادیه اروپا و همچنین قوانینی اشاره کرد که بر اساس آنها مقامات آمریکایی اجازه پیدا می کردند شرکت ها و اشخاص خارجی را که با ایران همکاری می کردند، مورد پیگرد قضایی قرار دهند.

موافقتنامه ها در خصوص چند قرارداد عمده به صورت گسترده در رسانه های ایران پوشش داده شد و ایران ابراز امیدواری کرد رهایی از تحریم های فلج کننده علیه این کشور بتواند باعث بهبود تجارت و سرمایه گذاری های خارجی به ارزش چندین میلیارد دلار شود. بدین ترتیب اقتصاد ایران دوباره احیا خواهد شد و شرایط زندگی ایرانی ها بهبود پیدا خواهد کرد. با این وجود، هنوز مبالغ کلانی (به صورت قراردادهای تجاری و سرمایه گذاری) وارد ایران نشده است.

بانک های آمریکایی هنوز هم اجازه انجام فعالیت تجاری با ایران را ندارند، و درحالی که وام دهندگان در دیگر کشورها متأثر از این ممنوعیت ها نمی شوند، همچنان مشکلات بسیار زیادی در این زمینه باقی مانده است. از مهمترین این مشکلات می توان به قوانینی اشاره کرد که تراکنش با ایران را با استفاده از واحد پولی دلار در نظام مالی آمریکا ممنوع می کند. دلار، مهمترین واحد پولی تجاری در جهان است.

جامعه تجار ایران بر این باور است که آمریکا نتوانسته است به وضوح اعلام کند که چه اقدامی (در قبال ایران) مجاز است و چه اقدامی مجاز نیست. این موضوع باعث به وجود آمدن شرایطی غیر قطعی شده است که بی میلی بانک های خارجی را به انجام تراکنش مالی با ایران در پی دارد.

«فریال مستوفی» رئیس شرکت خصوصی مدیریت پروژه «کی دی دی دی دی دی» در این باره گفت: «ما باید تلاش کنیم و به آمریکا فشار بیاوریم تا این موضوع را شفاف کند. در غیر این صورت، لغو تحریم ها هیچ معنایی نخواهد داشت.»

وی افزود «کی دی دی دی» در بخش های مختلفی از جمله آهن، فولاد و معدن فعال است و شاهد تمایل زیاد شرکت های خارجی به همکاری با ایران بوده است، اما تا کنون هیچ موافقتنامه ای میان طرفین نهایی نشده است.

مستوفی که ریاست «کمیسیون سرمایه گذاری» در اتاق بازرگانی ایران را نیز به عهده دارد در این باره گفت: «در صورتی که شرایط بانکداری همانند امروز باقی بماند و تغییری نکند، قطعاً با مشکلاتی در پرداخت ها روبرو خواهیم شد.»

وزارت خزانه داری آمریکا که مسئولیت اجرای تحریم ها علیه ایران را به عهده دارد، تا کنون به درخواست های خبرگزاری رویترز برای اظهار نظر درباره این موضوع پاسخی نداده است.

دبی یکی از مهمترین شرکای تجاری دیرینه ایران است و ایرانی های مقیم دبی، از این موضوع شکایت دارند که نمی توانند اعتبارهای اسنادی را به منظور تامین مالی مبادلات با ایران افتتاح کنند. حتی برخی از این تاجران اعلام کردند حساب های بانکی شرکت های آنها طی هفته های اخیر مسدود شده است.

این مشکلات همچنین باعث پیچیده شدن طرح های ایران مبنی بر فروش نفت خام بیشتر می شود. ایران همچنین قصد دارد ۱۰۰ میلیارد دلار از دارایی های خود را که به واسطه تحریم

های بین المللی در حساب های بانک های خارجی مسدود شده بود، مورد استفاده قرار دهد و این مشکلات باعث پیچیده شدن فرآیند مذکور می شود.

از ماه ژانویه تا کنون، ایران اقدام به امضای چند موافقتنامه به ارزش تقریبی ۵۰ میلیارد دلار با کشورهای مختلف کرده است. از جمله این کشورها می توان به ایتالیا، ژاپن، کره جنوبی، روسیه، آلمان و دیگر کشورهایی اشاره کرد که با ایران مراوده تجاری، تامین مالی و سایر انواع سرمایه گذاری را دارند. برخی از این توافقنامه ها شامل امضای قرارداد خرید ۱۱۸ فروند هواپیمای جت ایرباس به ارزش ۲۷ میلیارد دلار می شود. با وجود این، تامین مالی مورد نیاز برای تبدیل این موافقتنامه ها به قراردادهای محکم و استوار، یک مشکل دیگر است.

یک مدیر اجرایی شرکت ایرباس در این باره در کنفرانسی که ماه گذشته در پاریس برگزار شد اعلام کرد: «ما در حال حاضر تنها شاهد پشت کردن بانک ها و خارج شدن آنها از صحنه هستیم. ما به آنها می گوئیم نترسید!»

جریمه نه میلیارد دلاری بانک «ب ان پ پاریدا BNP Paribas» در سال ۲۰۱۴ توسط آمریکا باعث شده است بسیاری از بانک ها از انجام فعالیت های تجاری با ایران هراس داشته باشند. این جریمه بابت نقض تحریم های مالی آمریکا علیه بانک مذکور اعمال شد. رئیس فدراسیون بانکداری فرانسه نیز در کنفرانسی اعلام کرد وام دهندگان باید از «امنیت و شفافیت قضایی کامل» اطمینان پیدا کنند.

کسب این اطمینان، اقدام بسیار دشواری خواهد بود، زیرا واشنگتن همچنان ممنوعیت انجام تراکنش های ایران را با واحد پولی دلار، در نظام بانکی خود حفظ کرده است.

«جرج بوث George Booth» از کارشناسان موسسه حقوقی «پینسنت میسونز Pinsent Masons» در این باره گفت: «تا زمانی که تحریم های آمریکا علیه ایران برداشته نشود، بانک های اروپایی که عملیات کلانی در آمریکا دارند - و بسیاری از بانک های اروپایی شامل این مقوله می شوند- همچنان با محدودیت های تجاری گسترده و خسته کننده ای روبرو خواهند بود، مگر آنکه بتوانند فعالیت های تجاری خود را به صورت کامل از اروپا و آمریکا مجزا کنند.»

وی که اقدام به ارائه مشاوره به شرکت ها برای انجام مراودات تجاری با ایران می کند، در ادامه گفت: «سخن گفتن درباره این موضوع، بسیار آسانتر از عمل کردن به آن است. سطح ساختار دهی دوباره مورد نیاز برای تحقق این معیار، بسیار زیاد است و نباید آن را به هیچ وجه دست کم گرفت.»

«سید آرش شهر آیینی» معاون مدیر اجرایی ارشد «صندوق ضمانت صادرات ایران» که یک آژانس دولتی ایران است در این باره گفت تا کنون تنها بانک های کوچک تمایل داشته اند تا در این جریان مشارکت کنند، و تراکنش ها محدود به رقم ۵۰ میلیون دلار بوده است. وی افزود: «برخی از تراکنش ها با مبلغ کم انجام شده است، اما مبالغ کلان نیازمند مشارکت بانک های خارجی بزرگ خواهد بود که پیش از اعمال تحریم ها علیه ایران در این کشور فعال بودند. آنها هنوز هم تمایلی به آغاز رابطه تجاری با ایران ندارند.»

شبکه جهانی پرداخت «سویفت» طی هفته های اخیر، چندین بانک ایرانی را دوباره به نظام خود متصل کرد. بدین ترتیب این بانکها اجازه پیدا کرده اند تراکنش های برون مرزی با بانک های خارجی را پس از چهار سال قطع ارتباط، دوباره از سر بگیرند.

این اقدام، گامی مهم در مسیر اتصال دوباره ایران به نظام مالی جهانی شمرده می شود، اما نتیجه آن تا کنون چندان چشمگیر نبوده است.

دو منبع آگاه بانکی در این باره اعلام کردند بیشتر بانک های بین المللی همچنان از پذیرفتن چک از صاحبان حساب ها در بانک های تجاری مهم ایران که دوباره به نظام مالی جهانی متصل شده اند، خودداری می کنند.

«علی سنگینیان» مدیر اجرایی ارشد «بانک سرمایه گذاری امین» که بزرگترین بانک سرمایه گذاری این کشور شمرده می شود، عامل تاخیر در اتصال دوباره بانک های ایرانی را تحریم های باقی مانده علیه این کشور، اضطراب بانک های خارجی و فناوری های قدیمی مورد استفاده در ایران دانست.

یک بانکدار بین المللی در منطقه نیز در این باره گفت بی میلی بانک تحت مدیریت وی از انجام تراکنش های مالی با ایران، تغییری نکرده است. وی افزود: «نزدیک به ۸۵ درصد تجارت با ایران به واحد پولی دلار انجام می شود و اگر با این واحد پولی معامله کنید، نمی توانید خطر مشارکت با ایران را بپذیرید.»

از میان تراکنش هایی که اکنون با ایران انجام می شود، برخی از آنها با استفاده از واحد پولی یورو یا دیگر واحد های پولی است. این موضوع بر اساس توافق های کنونی، مجاز شمرده می شود.

«جیمز کیدول James Kidwell» مدیر اجرایی گروه کشتیرانی «برائمار Braemar» در این باره گفت: «با وجود بهتر شدن اوضاع، هنوز هم مشخص نیست اگر با واحد پولی دلار آمریکا اقدام به تراکنش (با ایران) کنید، این تراکنش ها در نظام بانکی با مشکل روبرو خواهد شد یا نه. برخی افراد احتمالاً ترجیح می دهند تراکنش ها را با واحد پولی یورو انجام دهند تا از بروز هر گونه مشکلی جلوگیری شود.»

ایران توانسته است نفت خود را با استفاده از واحد پولی یورو، به هند و دیگر خریداران بفروشد.

خبرگزاری رویترز ماه گذشته در گزارشی به نقل از یک منبع آگاه در شرکت ملی نفت ایران اعلام کرد مقامات ایران به شرکای تجاری خود که میلیاردها دلار به این کشور بدهکار هستند، اعلام کردند خواستار دریافت این بدهی ها به یورو هستند.